

Marta Wdzięczna¹, Dorota Kochman², Mariola Głowacka²

¹Szpital Wojewódzki we Włocławku, Oddział położniczo-ginekologiczny

²Wydział Nauk o Zdrowiu PWSZ w Płocku

OPINIE STUDENTÓW NA TEMAT PROFILAKTYKI ORAZ CZYNNIKÓW RYZYKA PRZEWLEKŁYCH PROBLEMÓW ZDROWOTNYCH NA PRZYKŁADZIE RAKA SZYJKI MACICY

Opinions of cervical cancer risk factors and prevention among university students in Lodz

Streszczenie

Wstęp

Rak szyjki macicy stanowi poważny problem wśród kobiet. Każdego roku odnotowuje się dużą liczbę nowych zachorowań oraz zgonów z jego powodu. Jednocześnie rak szyjki macicy jest nowotworem, który można łatwo wykryć oraz całkowicie wyleczyć.

Cel

Celem ankiety było przybliżenie opinii studentów na temat profilaktyki oraz czynników ryzyka rozwoju raka szyjki macicy.

Material i metody

Badanie przeprowadzono za pomocą kwestionariusza ankiety. Wyniki badania zostały przedstawione przy pomocy wykresów oraz tabel, z podziałem studentów na trzy uczelnie tj. Wyższa Szkoła Informatyki i Umiejętności, Politechnika Łódzka oraz Uniwersytet Łódzki.

Wyniki

Wyniki badania, szczególnie dotyczące informacji na temat wirusa HPV są dość zaskakujące. Młodzi ludzie także nie posiadają informacji na temat Programu Profilaktyki oraz Wczesnego Wykrywania Raka Szyjki Macicy, mimo tak dużego promowania go przy pomocy mediów, ulotek czy Internetu.

Wnioski

W konsekwencji jednak wiedza studentów dotycząca nowotworu raka szyjki macicy oraz jego profilaktyki jest na zadowalającym poziomie, jednak wymagałaby uzupełnienia.

Summary

Introduction

Cervical cancer is a very serious problem among women. Every year there is a number of new cases and deaths because of it. At the same time, cervical cancer is the cancer which can be detected easily and cured completely.

The aim

The aim of the study was to introduce opinions of students about prevention and risk factors concerning the development of the cervical cancer.

Research methods

The study presents the research conducted by means of the questionnaire. The results of the study are presented in charts and tables divided into three universities: The University of Computer Sciences and Skills, Lodz University of Technology and The University of Lodz.

The results

The results, especially the ones related to the information about HPV virus, are quite surprising. Young people do not have information about early detection and prevention program for cervical cancer despite the fact that it is advertised in all kinds of media: TV, Internet or leaflets.

Conclusion

On balance, general knowledge of cervical cancer and its prevention among the students is on satisfactory level yet should be supplemented.

Wstęp

Rak szyjki macicy jest drugim co do częstości nowotworem występującym u kobiet, na pierwszym miejscu znajduje się rak piersi. Ponad połowa zachorowań występuje między 45 a 64 rokiem życia [www1]. W Polsce rocznie notuje się około 3500 nowych zachorowań oraz około 1700 zgonów z powodu nowotworu szyjki macicy [www2]. Łącznie rak szyjki macicy stanowi 4% zgonów nowotworowych u kobiet. Umieralność z powodu nowotworów szyjki macicy w Polsce jest o 70% wyższa, niż przeciętna dla krajów Unii Europejskiej [www3].

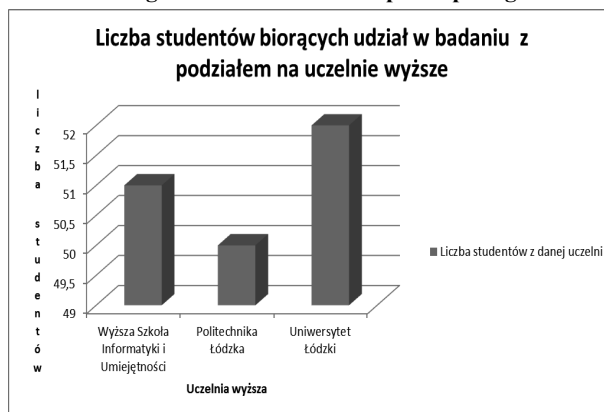
Cel

Celem badania jest zweryfikowanie opinii studentów dotyczących profilaktyki raka szyjki macicy oraz porównanie wiedzy studentów na temat profilaktyki nowotworu szyjki macicy z podziałem na trzy uczelnie wyższe w Łodzi.

Material i metody

W badaniu wzięło udział łącznie 153 studentów z wyższych uczelni w Łodzi tj. Wyższa Szkoła Informatyki i Umiejętności, Politechniki Łódzkiej oraz Uniwersytetu Łódzkiego. Kryterium włączenia do badania był status studenta jednej z wyżej wymienionych uczelni. Wiek badanych osób wahał się w przedziale 19-28 lat. W badaniu wzięli udział zarówno kobiety, jak i mężczyźni.

Ryc. 1 Liczba studentów biorących udział w badaniu z podziałem na uczelnie
Fig. 1 number of students participating in examining with the division into colleges

Wśród 153 studentów łącznie w badaniu wzięły udział 133 kobiety oraz 20 mężczyzn.

Tabela 1 Liczba kobiet i mężczyzn w poszczególnych uczelniach
Table 1 number of women and of men at individual colleges

Nazwa Uczelni	Kobiety	Mężczyźni
Wyższa Szkoła Informatyki i Umiejętności	51	0
Politechnika Łódzka	35	15
Uniwersytet Łódzki	47	5

Poziomowi ufnosci $\alpha=0,05$ przy 2- stopniach swobody odpowiada wartość krytyczna równa 5,991. Wyliczona wartość $p=14,183$ jest większa od wartości krytycznej 5,991 ($14,183 > 5,991$), dlatego też zależność dwóch zmiennych x- rodzaj uczelni oraz y- płeć, jest istotna statystycznie, zatem płeć studentów wpływa na wyniki badań. Studentów podzielono na 3 kategorie wiekowe, 19-21 lat, 22-23 lata oraz 24-28 lat.

Tabela 2 Liczba studentów w określonym przedziale wiekowym z podziałem na uczelnie
Table 2 number of students in an determined age bracket with the division into colleges

Wiek / Uczelnia	Wyższa Szkoła Informatyki i Umiejętności	Politechnika Łódzka	Uniwersytet Łódzki
19-21	6	14	13
22-23	28	24	29
24-28	17	12	10

Poziomowi ufnosci $\alpha=0,05$ przy 4- stopniach swobody odpowiada wartość krytyczna równa 9,488. Wyliczona wartość $p=5,917$ jest mniejsza od wartości krytycznej równej 9,488 ($5,917 < 9,488$), dlatego też zależność dwóch zmiennych x- rodzaj uczelni, y- wiek studentów nie jest istotny statystycznie, zatem wiek studentów z podziałem na 3 uczelnie wyższe nie wpływa na wyniki badań.

Narzędziem badawczym jest samodzielnie przygotowany kwestionariusz ankiety, który składa się z części ogólnej zawierającej dane dotyczące płci, wieku oraz uczelni, na której dana osoba studiuje, oraz części szczegółowej

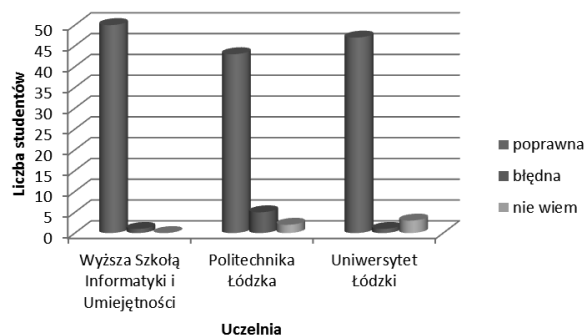
dotyczącej profilaktyki i czynników ryzyka rozwoju raka szyjki macicy. Kwestionariusz ankiety zawiera pytania zamknięte wielokrotnego wyboru z jedną lub kilkoma prawidłowymi odpowiedziami. Ankieta prowadzona wśród studentów była anonimowa. Uzyskane dane przeanalizowano metodą analizy opisowej, przy pomocy programu komputerowego Microsoft Excel. Została wyliczona także istotność statystyczna każdego pytania zawartego w ankiecie, różnice przy $\alpha < 0,05$ uznano za statystycznie istotne.

Wyniki

Częstotliwość zgłaszania się kobiet na wizytę do ginekologa

Poziomowi ufności $\alpha = 0,05$ przy 4- stopniach swobody odpowiada wartość krytyczna równa 9,488. Wyliczona wartość $p = 0,006$ jest mniejsza od wartości krytycznej równej 9,488 ($0,006 < 9,488$), dlatego też zależność dwóch zmiennych x- rodzaj uczelni, y- poprawnie udzielona odpowiedź nie jest istotna statystycznie, zatem rodzaj uczelni nie wpływa na poprawnie udzieloną przez studentów odpowiedź.

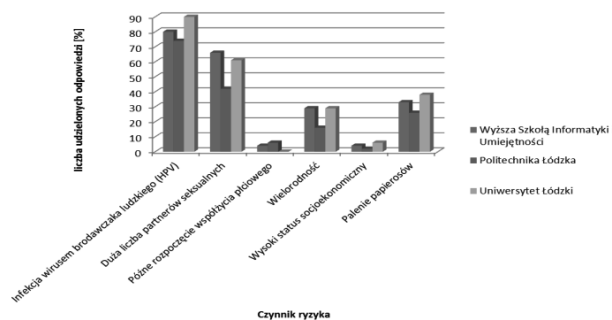
Ryc. 2 Rodzaj udzielonej przez studenta odpowiedzi w zależności od uczelni, dotyczący częstotliwości zgłaszania się kobiet do ginekologa
Fig. 2 Type of the reply given by the student depending on the college, concerning the frequency of reporting of women to the gynaecologist

Zdecydowana większość studentów tj. 98% Wyższej Szkoły Informatyki i Umiejętności, 86% Politechniki Łódzkiej oraz 90% Uniwersytetu Łódzkiego wie, że kobieta na wizytę do ginekologa powinna chodzić raz w roku.

Czynniki ryzyka rozwoju raka szyjki macicy

Ryc. 3 Czynniki ryzyka rozwoju raka szyjki macicy
Fig. 3 risk factors of the development of the cervical cancer

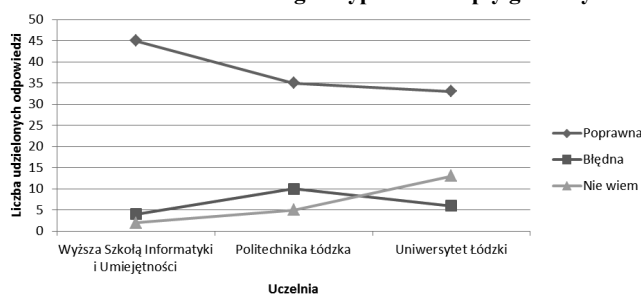

Znaczny procent studentów wszystkich wymienionych uczelni wie, że czynnikiem rozwoju raka szyjki macicy jest infekcja wirusem brodawczaka ludzkiego. Wielorodność jest także czynnikiem ryzyka rozwoju szyjki macicy, ale o tym fakcie wie już tylko 29% studentów Wyższej Szkoły Informatyki i Umiejętności, 16% studentów z Politechniki Łódzkiej oraz 29% studentów z uniwersytetu Łódzkiego. Późne rozpoczęcie współżycia płciowego oraz wysoki status socjoekonomiczny nie są czynnikami ryzyka rozwoju raka szyjki macicy, odpowiedzi te nie zostały zaznaczone przez większość studentów.

Możliwość uniknięcia raka szyjki macicy poprzez regularne badania

Poziomowi ufności $\alpha = 0,05$ przy 4- stopniach swobody odpowiada wartość krytyczna równa 9,488. Wyliczona wartość $p = 14,56$ jest większa od wartości krytycznej równej 9,488 ($14,56 > 9,488$), dlatego też zależność dwóch zmiennych x- rodzaj uczelni, y- poprawnie udzielona odpowiedź jest istotna statystycznie, zatem rodzaj uczelni wpływa na poprawnie udzieloną przez studentów odpowiedź.

Ryc. 4 Rodzaj udzielonej przez studenta odpowiedzi w zależności od uczelni
Fig. 4 Type of the reply given by the student depending on the college

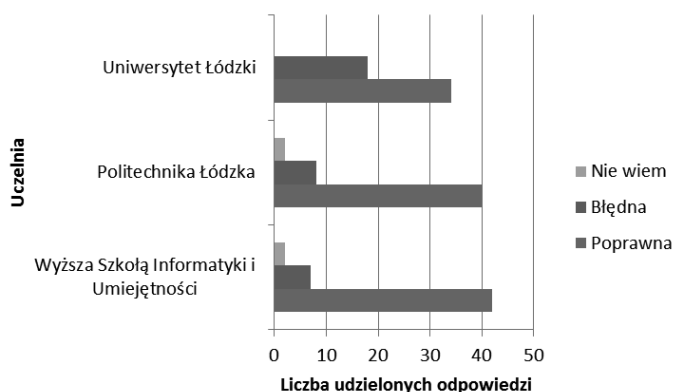

Niezależnie od uczelni większość studentów zna poprawną odpowiedź na zadane pytanie. Studenci Politechniki Łódzkiej udzielili więcej błędnych odpowiedzi w stosunku do dwóch pozostałych uczelni, natomiast studenci Uniwersytetu Łódzkiego w stosunku do pozostałych uczelni więcej razy zaznaczyli, że nie znają odpowiedzi na zadane pytanie.

Główna przyczyna rozwoju raka szyjki macicy

Poziomowi ufnosci $\alpha = 0,05$ przy 4- stopniach swobody odpowiada wartość krytyczna równa 9,488. Wyliczona wartość $p=9,5$ jest większa od wartości krytycznej równej 9,488 ($9,5 > 9,488$), dlatego też zależność dwóch zmiennych x- rodzaj uczelni, y- poprawnie udzielona odpowiedź jest istotna statystycznie, zatem rodzaj uczelni wpływa na poprawnie udzieloną przez studentów odpowiedź.

Ryc. 5 Rodzaj udzielonej przez studenta odpowiedzi w zależności od uczelni, dotyczący głównej przyczyny rozwoju raka szyjki macicy
Fig. 5 Type of the reply given by the student depending on the college, the development concerning the main cause of the cervical cancer

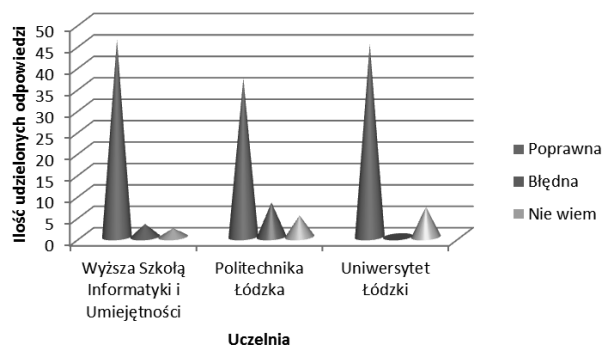

Studenci Wyższej Szkoły Informatyki i Umiejętności oraz Politechniki Łódzkiej w 82% i 80% wiedzą, że główną przyczyną rozwoju raka szyjki macicy jest infekcja wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV), natomiast studenci Uniwersytetu Łódzkiego znają poprawną odpowiedź tylko w 65% i udzieli 35% błędnych odpowiedzi.

Grupa kobiet najbardziej narażona na zachorowanie na raka szyjki macicy

Poziomowi ufnosci $\alpha = 0,05$ przy 4- stopniach swobody odpowiada wartość krytyczna równa 9,488. Wyliczona wartość $p=12,68$ jest większa od wartości krytycznej równej 9,488 ($12,68 > 9,488$), dlatego też zależność dwóch zmiennych x- rodzaj uczelni, y- poprawnie udzielona odpowiedź jest istotna statystycznie, zatem rodzaj uczelni wpływa na poprawnie udzieloną przez studentów odpowiedź.

Ryc. 6 Rodzaj udzielonej przez studenta odpowiedzi w zależności od uczelni
Fig. 6 Type of the reply given by the student depending on the college

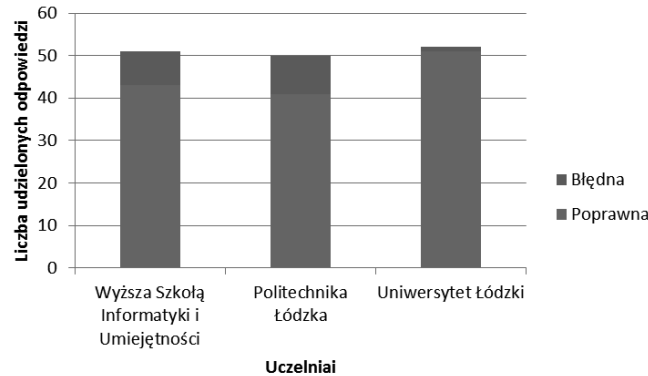
Studenci Wyższej Szkoły Informatyki i Umiejętności w 90% wiedzą, że wszystkie kobiety, które utrzymywały bądź utrzymują kontakty seksualne narażone są na rozwój raka szyjki macicy. Politechnika Łódzka w największym procencie udzieliła błędnych odpowiedzi tj. 16%, natomiast Uniwersytet Łódzki w największym % tj. 13% spośród 3 uczelni nie zna odpowiedzi na pytanie.

Grupa kobiet, u których częściej rozwija się rak szyjki macicy

Poziomowi ufności $\alpha = 0,05$ przy 2- stopniach swobody odpowiada wartość krytyczna równa 5,991. Wyliczona wartość $p=7,47$ jest większa od wartości krytycznej równej 5,991 ($7,47 > 5,991$), dlatego też zależność dwóch zmiennych x- rodzaj uczelni, y- poprawnie udzielona odpowiedź jest istotna statystycznie, zatem rodzaj uczelni wpływa na poprawnie udzieloną przez studentów odpowiedź.

Ryc. 7 Rodzaj udzielonej przez studenta odpowiedzi w zależności od uczelni, dotyczący kobiet narażonych na rozwój raka szyjki macicy w zależności od ilości partnerów seksualnych

Fig. 7 Type of the reply given by the student depending on the college, concerning women exposed to the development of the cervical cancer into the dependence on the number of sexual partners

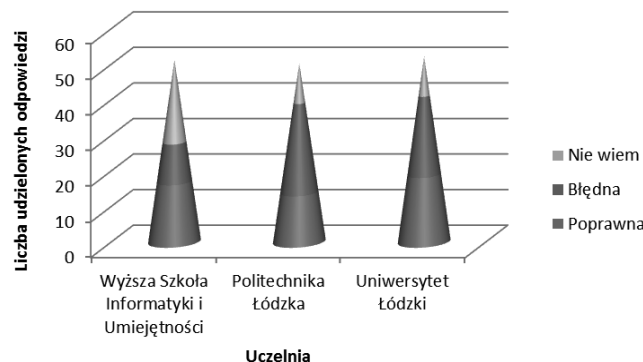
Studenci Politechniki Łódzkiej w największym stopniu, spośród omawianych uczelni, udzieliли błędnej odpowiedzi tj. 18%, natomiast studenci Uniwersytetu Łódzkiego w 98% wiedzą, że rak szyjki macicy częściej występuje u kobiet mających wielu partnerów seksualnych niż u dziewic, czy kobiet posiadających jednego, stałego partnera seksualnego.

Bezobjawowy przebieg rak szyjki macicy

Poziomowi ufności $\alpha = 0,05$ przy 4- stopniach swobody odpowiada wartość krytyczna równa 9,488. Wyliczona wartość $p=11,27$ jest większa od wartości krytycznej równej 9,488 ($11,27 > 9,488$), dlatego też zależność dwóch zmiennych x- rodzaj uczelni, y- poprawnie udzielona odpowiedź jest istotna statystycznie, zatem rodzaj uczelni wpływa na poprawnie udzieloną przez studentów odpowiedź.

Ryc. 8 Rodzaj udzielonej przez studenta odpowiedzi w zależności od uczelni, dotyczący możliwości bezobjawowego rozwoju raka szyjki macicy

Fig. 8 Type of the reply given by the student depending on the college, concerning the possibility of the asymptomatic development of the cervical cancer

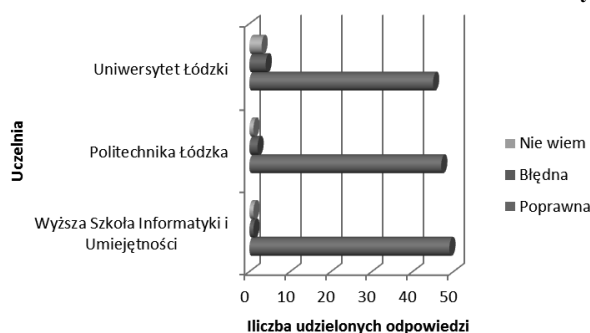
Studenci Wyższej Szkoły Informatyki i Umiejętności udzieliли najmniejszą liczbę błędnych odpowiedzi tj. 21%, ale zaznaczyli jednocześnie w 45%, że nie znają prawidłowej odpowiedzi. Studenci Politechniki Łódzkiej zaznaczyli najwięcej błędnych odpowiedzi spośród studentów z 3 wymienionych uczelni tj. 50%, natomiast studenci z Uniwersytetu Łódzkiego w największym odsetku wiedzą, że rak szyjki macicy może przebiegać bezobjawowo, ale tylko w pierwszym stadium, poprawnej odpowiedzi udzieliło 36% studentów.

Podstawowe badanie służące wczesnemu wykryciu zmian na szyjce macicy

Poziomowi ufności $\alpha = 0,05$ przy 4- stopniach swobody odpowiada wartość krytyczna równa 9,488. Wyliczona wartość $p=3,55$ jest mniejsza od wartości krytycznej równej 9,488 ($3,55 < 9,488$), dlatego też zależność dwóch zmiennych x- rodzaj

uczelni, y- poprawnie udzielona odpowiedź nie jest istotna statystycznie, zatem rodzaj uczelni nie wpływa na poprawnie udzieloną przez studentów odpowiedź.

Ryc. 9 Rodzaj udzielonej przez studenta odpowiedzi w zależności od uczelni, dotyczący podstawowego badania służącego do wczesnego wykrycia zmian na szyjce macicy
Fig. 9 Type of the reply given by the student depending on the college, concerning the basic research being used for an early detection of changes on the cervix

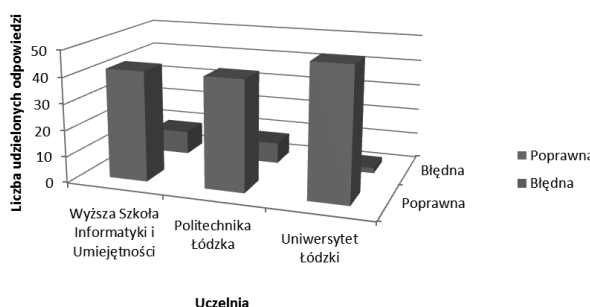

Znaczna większość studentów tj. 96% z Wyższej Szkoły Informatyki i Umiejętności, 94% z Politechniki Łódzkiej oraz 86% studentów z Uniwersytetu Łódzkiego wiedziały, że cytologia jest badaniem służącym wczesnemu wykryciu zmian na szyjce macicy.

Badanie cytologiczne - istotna

Poziomowi ufnosci $\alpha = 0,05$ przy 2- stopniach swobody odpowiada wartość krytyczna równa 5,991. Wyliczona wartość $p=5,66$ jest mniejsza od wartości krytycznej równej 5,991 ($5,66 < 5,991$), dlatego też zależność dwóch zmiennych x- rodzaj uczelni, y- poprawnie udzielona odpowiedź nie jest istotna statystycznie, zatem rodzaj uczelni nie wpływa na poprawnie udzieloną przez studentów odpowiedź.

Ryc. 10 Rodzaj udzielonej przez studenta odpowiedzi w zależności od uczelni, dotyczący badania cytologicznego
Fig. 10 Type of the reply given by the student depending on the college, concerning the pap smear

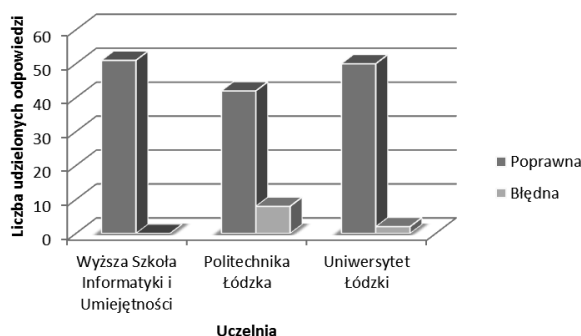

Zdecydowana większość studentów z wymienionych wyżej uczelni wie, że badanie cytologiczne polega na pobraniu materiału komórkowego z szyjki macicy.

Droga zakażenia wirusem brodawczaka ludzkiego HPV

Poziomowi ufnosci $\alpha = 0,05$ przy 2- stopniach swobody odpowiada wartości krytycznej równej 5,991. Wyliczona wartość $p=11,48$ jest większa od wartości krytycznej równej 5,991 ($11,48 > 5,991$), dlatego też zależność dwóch zmiennych x- rodzaj uczelni, y- poprawnie udzielona odpowiedź jest istotna statystycznie, zatem rodzaj uczelni wpływa na poprawnie udzieloną przez studentów odpowiedź.

Ryc. 11 Rodzaj udzielonej przez studenta odpowiedzi w zależności od uczelni, dotyczący drogi zakażenia się wirusem HPV
Fig. 11 Type of the reply given by the student depending on the college, concerning the route of infection oneself with HPV virus

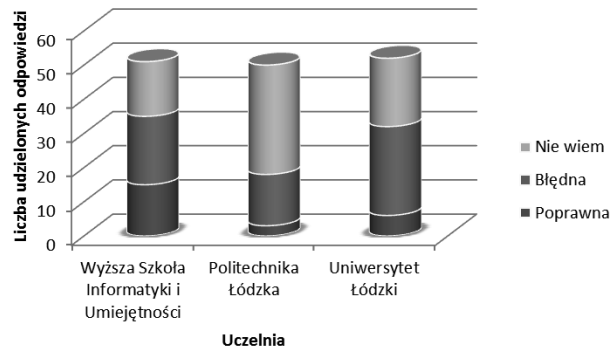

Studenci Wyższej Szkoły Informatyki i Umiejętności w 100% udzielili prawidłowej odpowiedzi. Studenci Politechniki Łódzkiej w 84% oraz studenci Uniwersytetu Łódzkiego w 96% wiedzą, że wirusem brodawczaka ludzkiego można się zarazić poprzez kontakt seksualny.

Samoistne ustąpienie infekcji wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV)

Poziomowi ufności $\alpha = 0,05$ przy 4- stopniach swobody odpowiada wartości krytycznej równej 9,488. Wyliczona wartość $p=18,93$ jest większa od wartości krytycznej równej 9,488 ($18,93 > 9,488$), dlatego też zależność dwóch zmiennych x- rodzaj uczelni, y- poprawnie udzielona odpowiedź jest istotna statystycznie, zatem rodzaj uczelni wpływa na poprawnie udzieloną przez studentów odpowiedź.

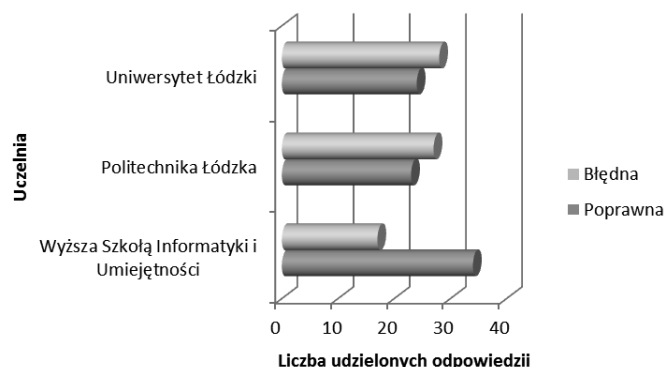
Ryc. 12 Rodzaj udzielonej przez studenta odpowiedzi w zależności od uczelni, dotyczący możliwości samoistnego ustąpienia infekcji HPV z organizmu
Fig. 12 Type of the reply given by the student depending on the college, concerning the possibility of the spontaneous resignation of HPV infection from the organism

Studenci wszystkich 3 uczelni tylko w bardzo małym procencie znają prawidłową odpowiedź na zadane pytanie i nie wiedzą, że infekcja wirusem brodawczaka ludzkiego może ustąpić samoistnie. 39% studentów Wyższej Szkoły Informatyki i Umiejętności, 30% studentów z Politechniki Łódzkiej oraz 50% studentów z Uniwersytetu Łódzkiego udzieliło błędnej odpowiedzi.

Czas jaki musi upłynąć od momentu infekcji wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV) do rozwoju raka szyjki macicy
 Poziomowi ufności $\alpha = 0,05$ przy 2- stopniach swobody odpowiada wartości krytycznej równej 5,991. Wyliczona wartość $p=5,77$ jest mniejsza od wartości krytycznej równej 5,991 ($5,77 < 5,991$), dlatego też zależność dwóch zmiennych x- rodzaj uczelni, y- poprawnie udzielona odpowiedź nie jest istotna statystycznie, zatem rodzaj uczelni nie wpływa na poprawnie udzieloną przez studentów odpowiedź.

Ryc. 13 Rodzaj udzielonej przez studenta odpowiedzi w zależności od uczelni, dotyczący czasu jaki musi upłynąć od zakażenia się wirusem HPV do rozwoju raka szyjki macicy
Fig. 13 Type of the reply given by the student depending on the college, concerning the time which must pass from becoming infected with a HPV virus to the development of the cervical cancer

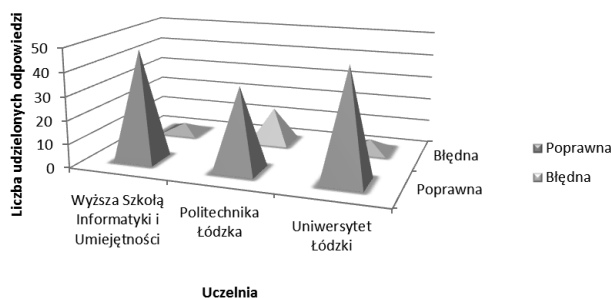
Studenci Uniwersytetu Łódzkiego oraz Politechniki Łódzkiej udzielili więcej błędnych odpowiedzi w porównaniu do ilości zaznaczonych dobrych odpowiedzi. Zarówno Uniwersytet Łódzki jak i Politechnika Łódzka udzielili 54% odpowiedzi poprawnych oraz 46% odpowiedzi błędnych. Studenci Wyższej Szkoły Informatyki i Umiejętności w 66% wiedzą, że infekcja wirusem brodawczaka ludzkiego może rozwinąć się w raka szyjki macicy w ciągu 15-20 lat.

Typy wirusa brodawczaka ludzkiego (HPV)

Poziomowi ufności $\alpha = 0,05$ przy 2- stopniach swobody odpowiada wartości krytycznej równej 5,991. Wyliczona wartość $p=11,58$ jest większa od wartości krytycznej równej 5,991 ($11,58 > 5,991$), dlatego też zależność dwóch zmiennych x- rodzaj uczelni, y- poprawnie udzielona odpowiedź jest istotna statystycznie, zatem rodzaj uczelni wpływa na poprawnie udzieloną przez studentów odpowiedź.

Ryc. 14 Rodzaj udzielonej przez studenta odpowiedzi w zależności od uczelni, dotyczący możliwych klasyfikacji typów wirusa HPV

Fig. 14 Type of the reply given by the student depending on the college, HPV concerning available rankings of types of the virus

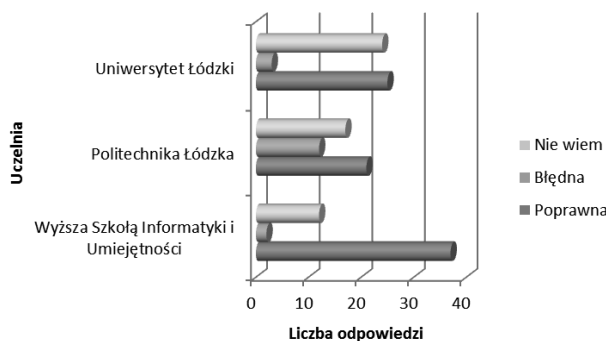
Studenci Politechniki Łódzkiej w 30% udzielili błędnej odpowiedzi, natomiast studenci Wyższej Szkoły Informatyki i Umiejętności w 92% podali poprawną odpowiedź, zaś studenci Uniwersytetu Łódzkiego w 90% wiedzą, że występują zarówno onkogenne jak i nieonkogenne odmiany wirusa brodawczaka ludzkiego.

Wpływ palenia tytoniu na zwiększenie ryzyka rozwoju raka szyjki macicy

Poziomowi ufności $\alpha = 0,05$ przy 4- stopniach swobody odpowiada wartości krytycznej równej 9,488. Wyliczona wartość $p=19,906$ jest większa od wartości krytycznej równej 9,488 ($19,906 > 9,488$), dlatego też zależność dwóch zmiennych x-rodzaj uczelni, y -poprawnie udzielona odpowiedź jest istotna statystycznie. Zatem rodzaj uczelni wpływa na poprawnie udzieloną przez studentów odpowiedź.

Ryc. 15 Rodzaj udzielonej przez studenta odpowiedzi w zależności od uczelni, dotyczący wpływu palenia papierosów na rozwój raka szyjki macicy

Fig. 15 Type of the reply given by the student depending on the college, concerning the influence of the cigarette smoking on the development of the cervical cancer

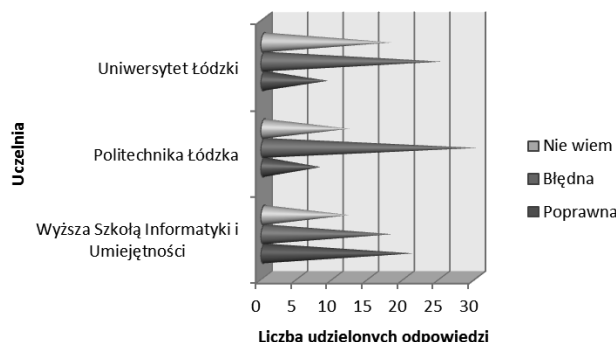
Studenci Wyższej Szkoły Informatyki i Umiejętności w 72% wiedzą, że palenie papierosów zwiększa ryzyko rozwoju raka szyjki macicy, studenci Politechniki Łódzkiej natomiast udzielili najczęściej błędnych odpowiedzi (24%). Studenci Uniwersytetu Łódzkiego w 48% znają poprawną odpowiedź na zadane pytanie.

Grupa kobiet, u których występuje zwiększone ryzyko rozwoju raka szyjki macicy

Poziomowi ufności $\alpha = 0,05$ przy 4- stopniach swobody odpowiada wartości krytycznej równej 9,488. Wyliczona wartość $p=12,911$ jest większa od wartości krytycznej równej 9,488 ($12,911 > 9,488$), dlatego też zależność dwóch zmiennych x-rodzaj uczelni, y- poprawnie udzielona odpowiedź jest istotna statystycznie, zatem rodzaj uczelni wpływa na poprawnie udzieloną przez studentów odpowiedź.

Ryc. 16 Rodzaj udzielonej przez studenta odpowiedzi w zależności od uczelni, dotyczący kobiet narażonych na rozwój raka szyjki macicy biorąc pod uwagę ich status socjoekonomiczny

Fig. 16 Type of the reply given by the student depending on the college, concerning women exposed to the development of the cervical cancer considering their status socjoekonomiczny

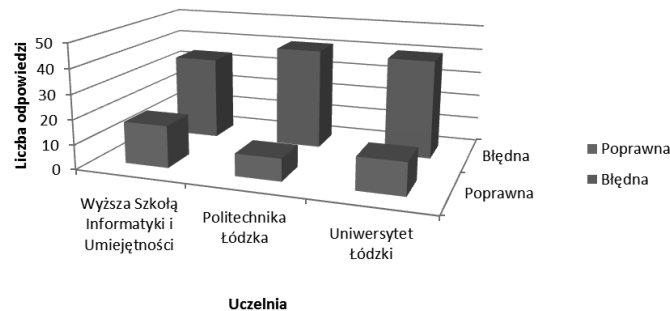

Studenci Wyższej Szkoły Informatyki i Umiejętności w 41% wiedzą, że u kobiet z niskim wskaźnikiem socjoekonomicznym występuje większe ryzyko rozwoju raka szyjki macicy w porównaniu z wiedzą studentów z Politechniki Łódzkiej- 16% oraz Uniwersytetu Łódzkiego- 17%. Studenci wszystkich 3 uczelni w większości nie znają poprawnej odpowiedzi na zadane pytanie, Wyższa Szkoła Informatyki i Umiejętności w 35%, Politechnika Łódzka- 60%, Uniwersytet Łódzki 48% błędnych odpowiedzi.

Liczba partnerów seksualnych a ryzyko rozwoju raka szyjki macicy

Poziomowi ufności $\alpha = 0,05$ przy 2- stopniach swobody odpowiada wartości krytycznej równej 5,991. Wyliczona wartość $p=8,504$ jest większa od wartości krytycznej równej 5,991 ($8,504 > 5,991$), dlatego też zależność dwóch zmiennych x- rodzaj uczelni, y- poprawnie udzielona odpowiedź jest istotna statystycznie, zatem rodzaj uczelni wpływa na poprawnie udzieloną przez studentów odpowiedź.

Ryc. 17 Rodzaj udzielonej przez studenta odpowiedzi w zależności od uczelni, dotyczący ilości partnerów seksualnych a ryzyka rozwoju raka szyjki macicy
Fig. 17 Type of the reply given by the student depending on the college, development concerning the number of sexual partners but the risk of the cervical cancer

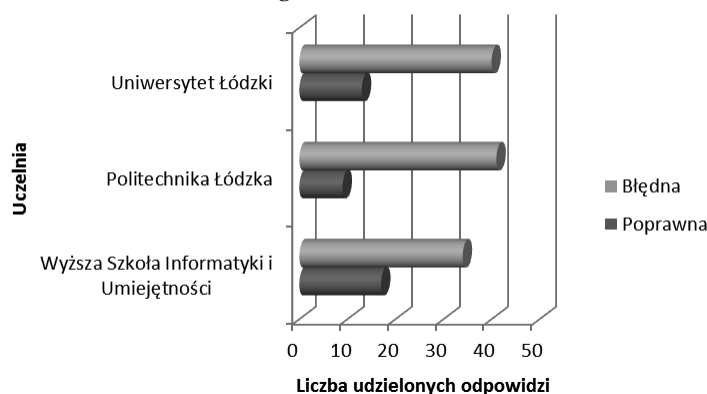

Studenci wszystkich omawianych uczelni w większości udzielili błędnej odpowiedzi na zadane pytanie, najwięcej poprawnych odpowiedzi, że im więcej partnerów seksualnych tym wyższe ryzyko rozwoju raka szyjki macicy w 66% udzielili studenci Wyższej Szkoły Informatyki i Umiejętności.

Wpływ momentu rozpoczęcia współżycia płciowego na wzrost ryzyka rozwoju raka szyjki macicy u kobiety

Poziomowi ufności $\alpha = 0,05$ przy 2- stopniach swobody odpowiada wartości krytycznej równej 5,991. Wyliczona wartość $p=3,346$ jest mniejsza od wartości krytycznej równej 5,991 ($3,346 < 5,991$), dlatego też zależność dwóch zmiennych x- rodzaj uczelni, y- poprawnie udzielona odpowiedź nie jest istotna statystycznie, zatem rodzaj uczelni nie wpływa na poprawnie udzieloną przez studentów odpowiedź.

Ryc. 18 Rodzaj udzielonej przez studenta odpowiedzi w zależności od uczelni, dotyczący momentu rozpoczęcia współżycia płciowego a wzrostem ryzyka rozwoju raka szyjki macicy
Fig. 18 Type of the reply given by the student depending on the college, concerning the moment of commencing sexual co-existing and with increase in the risk of the development of the cervical cancer

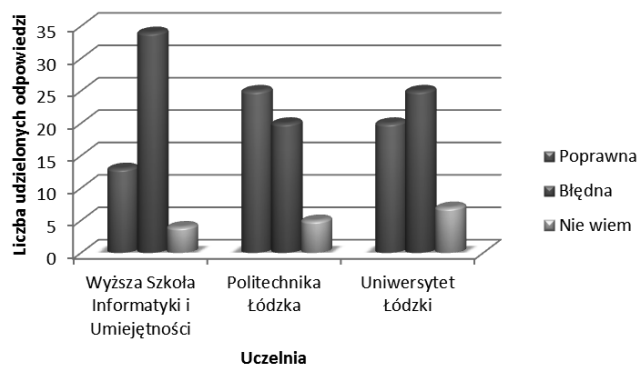
Najwięcej poprawnych odpowiedzi udzielili studenci Wyższej Szkoły Informatyki i Umiejętności tj. 33%. Większość studentów z powyższych uczelni nie wie, że późne rozpoczęcie współżycia płciowego zmniejsza ryzyko rozwoju raka szyjki macicy u kobiety.

Stwierdzona wcześniej zmiana patologiczna w badaniu cytologicznym i jej wpływ na ryzyko rozwoju raka szyjki macicy

Poziomowi ufności $\alpha = 0,05$ przy 4- stopniach swobody odpowiada wartości krytycznej równej 9,488. Wyliczona wartość $p=8,464$ jest mniejsza od wartości krytycznej równej 9,488 ($8,464 < 9,488$), dlatego też zależność dwóch zmiennych x- rodzaj uczelni, y- poprawnie udzielona odpowiedź nie jest istotna statystycznie, zatem rodzaj uczelni nie wpływa na poprawnie udzieloną przez studentów odpowiedź.

Ryc. 19 Rodzaj udzielonej przez studenta odpowiedzi w zależności od uczelni, dotyczący stwierdzonej wcześniej u kobiety patologicznej zmiany na szyjce macicy i jej wpływu na późniejszy rozwój raka szyjki macicy

Fig. 19 Type of the reply given by the student depending on the college, concerning pathological changes stated earlier at the woman on the cervix and for her of influence on the more late development of the cervical cancer

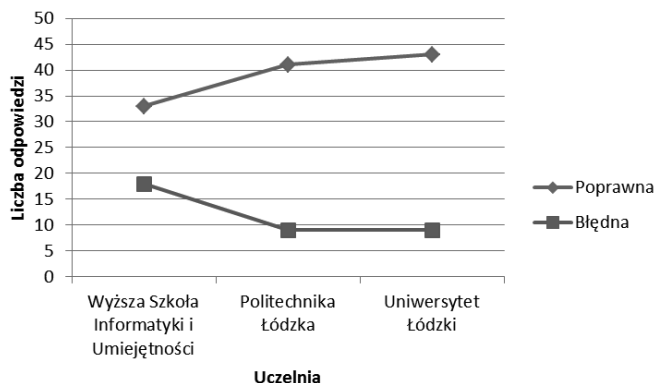
Najwięcej błędnych odpowiedzi tj. 66% udzielili studenci Wyższej Szkoły Informatyki i Umiejętności, natomiast studenci Politechniki Łódzkiej w 40% wiedzą, że stwierdzona wcześniej zmiana patologiczna w badaniu cytologicznym zwiększa ryzyko rozwoju raka szyjki macicy.

Szczepionka przeciwko wirusowi brodawczaka ludzkiego HPV

Poziomowi ufności $\alpha = 0,05$ przy 2- stopniach swobody odpowiada wartości krytycznej równej 5,991. Wyliczona wartość $p=5,88$ jest mniejsza od wartości krytycznej równej 5,991 ($5,88 < 5,991$), dlatego też zależność dwóch zmiennych x- rodzaj uczelni, y- poprawnie udzielona odpowiedź nie jest istotna statystycznie, zatem rodzaj uczelni nie wpływa na poprawnie udzieloną przez studentów odpowiedź.

Ryc. 20 Rodzaj udzielonej przez studenta odpowiedzi w zależności od uczelni, dotyczący skuteczności szczepionki przeciwko wirusowi HPV

Fig. 20 Type of the reply given by the student depending on the college, HPV concerning the vaccine efficacy against the virus

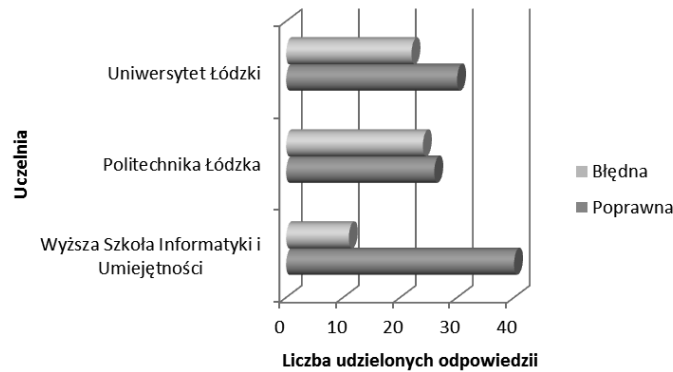

65% studentów Wyższej Szkoły Informatyki i Umiejętności, 82% studentów Politechniki Łódzkiej oraz 82% studentów Uniwersytetu Łódzkiego wie, że szczepionka przeciwko HPV chroni przed zachorowaniem na raka szyjki macicy wywołanego jedynie przez konkretne typy wirusa brodawczaka ludzkiego. Najwięcej błędnych odpowiedzi zaznaczyli studenci Wyższej Szkoły Informatyki i Umiejętności (35%).

Moment zaszczepienia dziewcząt szczepionką przeciwko wirusowi brodawczaka ludzkiego

Poziomowi ufności $\alpha = 0,05$ przy 2- stopniach swobody odpowiada wartości krytycznej równej 5,991. Wyliczona wartość $p=8,41$ jest większa od wartości krytycznej równej 5,991 ($8,41 > 5,991$), dlatego też zależność dwóch zmiennych x- rodzaj uczelni, y- poprawnie udzielona odpowiedź jest istotna statystycznie, zatem rodzaj uczelni wpływa na poprawnie udzieloną przez studentów odpowiedź.

Ryc. 21 Rodzaj udzielonej przez studenta odpowiedzi w zależności od uczelni, dotyczący odpowiedniego momentu zaszczepienia dziewcząt szczepionką przeciwko wirusowi HPV
Fig. 21 Type of the reply given by the student depending on the college, concerning the opportune moment of vaccinating girls with vaccine against the HPV virus

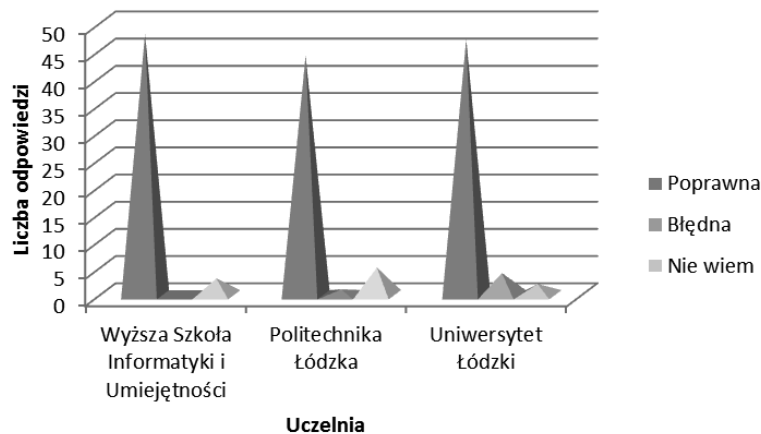

Studenci Wyższej Szkoły Informatyki i Umiejętności udzielili najwięcej poprawnych odpowiedzi tj. 78%, Studenci Uniwersytetu Łódzkiego w 57% znają poprawną odpowiedź, natomiast studenci Politechniki Łódzkiej w 52% wiedzą, że skuteczność szczepionki przeciwko wirusowi HPV jest najwyższa gdy zaszczepi się dziewczęta przed rozpoczęciem współżycia płciowego.

Szczepienie dziewcząt przeciwko wirusowi HPV

Poziomowi ufnosci $\alpha = 0,05$ przy 4- stopniach swobody odpowiada wartości krytycznej równej 9,488. Wyliczona wartość $p=0,0004$ jest mniejsza od wartości krytycznej równej 9,488 ($0,0004 < 9,488$), dlatego też zależność dwóch zmiennych x- rodzaj uczelni, y-poprawnie udzielona odpowiedź nie jest istotna statystycznie, zatem rodzaj uczelni nie wpływa na poprawnie udzieloną przez studentów odpowiedź.

Ryc. 22 Rodzaj udzielonej przez studenta odpowiedzi w zależności od uczelni, dotyczący obowiązku szczepienia dziewcząt szczepionką przeciwko HPV
Fig. 22 Type of the reply given by the student depending on the college, applying obligation of vaccinating girls vaccine against HPV

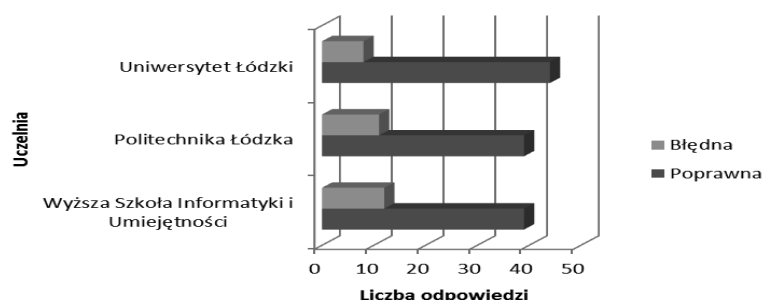
Studenci każdej z omawianej uczelni w większości wiedzą, że szczepienie dziewcząt szczepionką przeciwko wirusowi HPV jest nieobowiązkowe, Wyższa Szkoła Informatyki i Umiejętności -94%, Politechnika Łódzka- 88%, Uniwersytet Łódzki 90% prawidłowych odpowiedzi.

Kobiety zaszczepione szczepionką przeciwko wirusowi HPV

Poziomowi ufnosci $\alpha = 0,05$ przy 2- stopniach swobody odpowiada wartość krytyczna równa 5,991. Wyliczona wartość $p=1,18$ jest mniejsza od wartości krytycznej równej 5,991 ($1,18 < 5,991$), dlatego też zależność dwóch zmiennych x- rodzaj uczelni, y- poprawnie udzielona odpowiedź nie jest istotna statystycznie, zatem rodzaj uczelni nie wpływa na poprawnie udzieloną przez studentów odpowiedź.

Ryc. 23 Rodzaj udzielonej przez studenta odpowiedzi w zależności od uczelni, dotyczącej kobiet zaszczepionych szczepionką przeciwko HPV

Fig. 23 Type of the reply given by the student depending on college, concerning vaccinated women with vaccine against HPV

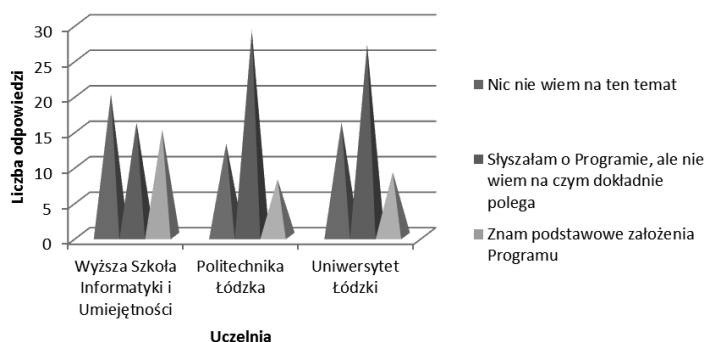

Większość studentów wie, że kobiety zaszczepione szczepionką przeciwko wirusowi HPV w dalszym ciągu powinny regularnie wykonywać badanie cytologiczne, Wyższa Szkoła Informatyki i Umiejętności- 76%, Politechnika Łódzka- 78%, Uniwersytet Łódzki - 84% poprawnych odpowiedzi.

Program Profilaktyki i Wczesnego Wykrywania Raka Szyjki Macicy

Ryc. 24 Rodzaj Udzielonej przez studenta odpowiedzi w zależności od uczelni

Fig. 24 Type of the reply given by the student depending on the college

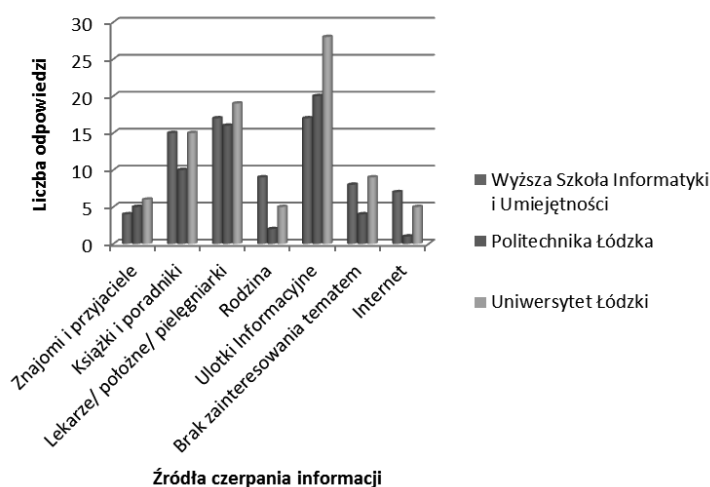

Największą wiedzę na temat Programu Profilaktyki i Wczesnego Wykrywania Raka Szyjki Macicy posiadają studenci Wyższej Szkoły Informatyki i Umiejętności (29%), jednocześnie 39% studentów tej uczelni udzieliło odpowiedzi, że nie wie na temat wspomnianego Programu. Studenci Politechniki Łódzkiej oraz Uniwersytetu Łódzkiego zaznaczyli najwięcej odpowiedzi, że słyszeli o Programie, ale nie wiedzą na czym dokładnie on polega (58%; 51%).

Źródła, z których studenci czerpali wiedzę na temat profilaktyki raka szyjki macicy

Ryc. 25 Źródła czerpania przez studentów wiedzy na temat profilaktyki raka szyjki macicy

Fig. 25 Sources of drawing the knowledge by students about the prevention of the cervical cancer

Studenci omawianych wyżej uczelni w największym stopniu wiedzę na temat profilaktyki raka szyjki macicy czerpią z książek oraz poradników, od personelu medycznego oraz z ulotek informacyjnych.

Dyskusja

Zachorowalność na raka szyjki macicy w Polsce jest duża, może to wynikać ze stylu życia jaki prowadzą kobiety, ograniczonej dostępności do opieki medycznej kobiet z niższym statusem socjoekonomicznym oraz braku wiedzy na temat profilaktyki i możliwości wczesnej diagnostyki raka szyjki macicy. Badanie cytologiczne jest badaniem niebolesnym, zajmującym niewielką ilość czasu oraz niedrogim i łatwo dostępnym. Jednak jest to badanie, które trzeba wykonywać regularnie, aby było skuteczne. Jest to profilaktyka wtórna nowotworu czyli taka, która ma na celu wczesne wykrycie patologicznych zmian na szyjce macicy.[Florczak, 2010] Coraz więcej kobiet jest świadomych konieczności poddawania się cytologii, ale też nie wszystkie odczuwają taką potrzebę. Nie wszystkie kobiety, niezależnie od wieku, posiadają niezbędną wiedzę jak nie dać możliwości rozwoju nowotworu szyjki macicy w swoim organizmie. Głównym czynnikiem rozwoju raka szyjki macicy jest obecność w organizmie wirusa brodawczaka ludzkiego HPV. Zarazić się wirusem można głównie na drodze kontaktów seksualnych, ale także poprzez kontakt z zainfekowaną bielizną czy ręcznikami.[Anhang, 2004] Istnieją formy onkogenne oraz nieonkogenne wirusa, dlatego też zainfekowanie wirusem nie oznacza jednocześnie możliwości rozwoju nowotworu. [Harper, 2004] Formy nieonkogenne w znaczącym stopniu będą powodować występowanie kłykcin kończystych w obrębie narządów płciowych, natomiast formy onkogenne mogą w późniejszym czasie rozwinąć się w inwazyjnego raka szyjki macicy. Czas jaki średnio mija od momentu zainfekowania wirusem do momentu rozwoju nowotworu wynosi około 15-20 lat. [Saslow i wsp., 2007] Jest to czas, w którym kobiety mają możliwość zgłoszenia się do lekarza oraz wykonania badania cytologicznego, mogącego wykryć nieprawidłowości na szyjce macicy oraz wdrożyć szybkie i odpowiednie leczenie. Obecność w organizmie wirusa brodawczaka ludzkiego, szczególnie u młodych kobiet, nie musi oznaczać jednocześnie zwiększonego ryzyka rozwinęcia się raka szyjki macicy, ponieważ infekcja tym wirusem może zostać samoistnie wyeliminowana z organizmu. [Świdarska, 2007] Od 2006 roku w Polsce istnieje możliwość pierwotnej profilaktyki chroniącej przed zachorowaniem na raka szyjki macicy. [Kędzia, 2009] Profilaktyka pierwotna chroniąca przed rozwojem raka to szczepienia. Nie chronią one jednak przed wszystkimi typami wirusa HPV, ale przed tymi, które najczęściej są wykrywane w przypadku raka szyjki macicy. [Saslow i wsp., 2007] Moment zaszczepienia jest równie ważny i najlepiej zaszczepić młode dziewczęta, które nie rozpoczęły jeszcze współżycia płciowego, [Chybicka, 2010] gdyż szczepionka nie wpływa na infekcje wirusem HPV obecną już w organizmie przed zaszczepieniem.

Praca ma na celu przedstawienie możliwych form profilaktyki raka szyjki macicy oraz sprawdzenie wiedzy dotyczącej profilaktyki i czynników ryzyka rozwoju tego nowotworu jako choroby przewlekłej wśród studentów uczelni wyższych w Łodzi. Ankietowani studenci posiadają wiedzę na temat badania cytologicznego, jednak już w znacznie mniejszym stopniu na temat czynników ryzyka oraz zachowań zwiększających możliwość rozwoju raka szyjki macicy. Wiedza na temat wirusa HPV wśród studentów także jest zróżnicowana. Pytania sprawdzające wiedzę na temat szczepionek profilaktycznych przeciwko wirusowi HPV pokazały, że studenci wiedzą iż są one nieobowiązkowe, czemu służą oraz przed czym chronią, natomiast jednoznacznie nie znają odpowiedniego momentu na zaszczepienie młodych dziewcząt. Studenci także nie zdają sobie sprawy z wpływu jakie ma palenie papierosów na rozwój raka szyjki macicy, status socjoekonomiczny także według studentów nie ma wpływu na rozwój nowotworu. Młodzi ludzie wiedzą, że wirus HPV przenosi się drogą kontaktów seksualnych, ale nie wiedzą, że im większa liczba partnerów seksualnych tym większa możliwość infekcji wirusem HPV oraz rozwoju nowotworu. Studenci wyższych uczelni w Łodzi posiadają wiedzę na temat tego, że nowotwór szyjki macicy może rozwijać się bezobjawowo i jeżeli zostanie wykryty we wczesnym stadium może zostać całkowicie wyleczony. Przebadani studenci posiadają wiedzę na temat profilaktyki raka szyjki macicy, ale w mniejszym stopniu już na temat czynników zwiększających ryzyko rozwoju raka. Ponadto celem pracy było porównanie wiedzy studentów z Wyższej Szkoły Informatyki i Umiejętności, Politechniki Łódzkiej oraz Uniwersytetu Łódzkiego a otrzymane wyniki nie pokazują znaczących różnic między studentami z poszczególnych uczelni.

Wyniki przeprowadzonego badania potwierdziły tylko część założonych hipotez. Uzyskane wyniki potwierdziły tylko w niektórych przypadkach znaczenie i wpływ rodzaju uczelni na wiedzę studentów na temat profilaktyki oraz czynników ryzyka rozwoju raka szyjki macicy i jednoznacznie nie wyłoniły studentów z danej uczelni, którzy posiadaliby największą wiedzę na powyższy temat oraz wyróżnialiby się posiadaną wiedzą na tle pozostałych dwóch uczelni. W ankiecie były pytania, na które studenci wszystkich 3 uczelni udzielali w większości prawidłowej odpowiedzi. Z odpowiedzi na te pytania wynika, że młodzi ludzie wiedzą, jak często kobieta powinna zgłaszać się do ginekologa, posiadają wiedzę także na temat cytologii, czym jest to badanie, czemu służy oraz jak często należy je wykonywać. Wyniki te są satysfakcjonujące szczególnie, że w badaniu wzięły udział głównie kobiety. Jednakże ankieta sprawdzała wiedzę teoretyczną i tak naprawdę nie wiadomo czy kobiety stosują tą wiedzę w praktyce.

Wiedza studentów z poszczególnych uczelni różni się jeśli chodzi o wirusa brodawczaka ludzkiego HPV. Studenci Uniwersytetu Łódzkiego w największym stopniu na tle pozostałych uczelni nie wiedzą, że wirus ten jest główną przyczyną rozwoju raka szyjki macicy, natomiast studenci Politechniki Łódzkiej posiadają najmniejszą wiedzę spośród ankietowanych studentów dotyczącą istnienia możliwych typów wirusa HPV. Większość studentów z każdej uczelni wie, że wirus ten przenosi się drogą kontaktów seksualnych. W ankiecie nie pojawiło się pytanie o to, czy prezerwatywa chroni przed transmisją wirusa HPV, dlatego też nie można stwierdzić, czy studenci uprawiający seks z użyciem prezerwatywy mają świadomość, że chroni ona przed innymi chorobami przenoszonymi drogą płciową, ale nie przed wirusem HPV. Warty uwagi wynikiem, który otrzymano jest w znacznym stopniu brak wiedzy studentów wszystkich trzech uczelni na temat możliwości samoistnej eliminacji wirusa HPV z organizmu oraz czasu jaki upłynie od zainfekowania wirusem typu onkogennego do rozwinęcia się raka szyjki macicy. Najwięcej błędnych odpowiedzi dotyczącej pierwszej kwestii udzielili studenci Uniwersytetu Łódzkiego,

osoby studiujące na Politechnice Łódzkiej w największej ilości zaznaczyli, że nie znają odpowiedzi na zadane pytanie. Jeśli chodzi o drugą kwestię studenci Wyższej Szkoły Informatyki i Umiejętności udzieli najwięcej poprawnych odpowiedzi, natomiast studenci pozostałych dwóch uczelni w większości myślą, że infekcja wirusem brodawczaka ludzkiego rozwinie się w inwazyjnego raka szyjki macicy od razu po zainfekowaniu albo w 1-2 lata później. Brak wiedzy na ten temat może wynikać z tego, że profilaktyka raka szyjki macicy jest reklamowana głównie jako regularne wykonywanie badań cytologicznych. Jest to reklamowane w telewizji, Internecie, ulotkach informacyjnych czy przekazywane przez służbę zdrowia. Informacje na temat wirusa HPV są podawane ogólnikowo albo wcale.

Interesujące wyniki otrzymano także w przypadku wiedzy dotyczącej czynników ryzyka zwiększających możliwość rozwoju raka szyjki macicy. Różnice w odpowiedziach studentów można było zauważyć w przypadku pytania o wpływ palenia tytoniu na zwiększenie ryzyka rozwoju raka szyjki macicy. Studenci Uniwersytetu Łódzkiego prawie w połowie wiedzą, że palenie tytoniu ma wpływ na rozwój nowotworu, natomiast druga połowa studentów nie zna w ogóle odpowiedzi na to pytanie. Studenci Politechniki Łódzkiej udzieliли najwięcej błędnych odpowiedzi, natomiast największą świadomość dotyczącą wpływu palenia na rozwój nowotworu posiadają studentki Wyższej Szkoły Informatyki i Umiejętności. Udzielone przez studentów odpowiedzi świadczą o tym, że młodzi ludzie nie do końca zdają sobie sprawę na temat wpływu palenia nikotyny na możliwość rozwoju u kobiety raka szyjki macicy. Palenie papierosów kojarzone jest zazwyczaj z rozwojem innych typów nowotworów. Status socjoekonomiczny kobiety także wpływa na zwiększenie możliwości rozwoju raka szyjki macicy. Ankietowani studenci niezależnie od uczelni nie wiedzą, że niski status socjoekonomiczny zwiększa możliwości rozwoju nowotworu.

Studenci ze wszystkich trzech uczelni w większości także nie wiedzą, że im większa liczba partnerów seksualnych tym wyższe ryzyko rozwoju raka szyjki macicy. W pytaniu o sposób transmisji wirusa HPV większość osób zna poprawną odpowiedź natomiast ankietowane osoby nie powiązały zależności tych dwóch faktów. Dużo osób myśli, że ilość partnerów seksualnych nie ma wpływu na wzrost ryzyka rozwoju raka szyjki macicy. Tak samo wygląda sprawa z czasem rozpoczęcia współżycia płciowego. Studenci niezależnie od uczelni, na której studiują, nie zdają sobie sprawy, że późne rozpoczęcie współżycia zmniejsza liczbę potencjalnych partnerów seksualnych a tym samym możliwość transmisji wirusa HPV i w późniejszym czasie rozwój raka szyjki macicy. Większość ankietowanych studentów zaznaczyło odpowiedź o braku wpływu momentu rozpoczęcia współżycia płciowego na rozwój raka.

Jeśli chodzi o szczepionki przeciwko wirusowi HPV studenci ze wszystkich trzech uczelni wiedzą także w większości, że chroni ona tylko przed zachorowaniem na raka szyjki macicy wywołanego jedynie przez konkretne typy onkogenne wirusa HPV. Moment zaszczepienia dziewcząt szczepionką przeciwko wirusowi brodawczaka ludzkiego ma także znaczenie i o tym w 78% wiedzą studentki Wyższej Szkoły Informatyki i Umiejętności. Studenci Politechniki Łódzkiej oraz Uniwersytetu Łódzkiego tylko w 52% oraz 57% wiedzą, że skuteczność szczepionki jest najwyższa gdy zaszczepi się dziewczęta przed rozpoczęciem współżycia płciowego. Większość studentów natomiast wie, że szczepienie przeciwko wirusowi brodawczaka ludzkiego jest nieobowiązkowe. Wiedza ankietowanych studentów w zakresie szczepień przeciwko wirusowi HPV jest jeszcze niewystarczająca. Wynikać to może z faktu, że szczepienia nie są jeszcze u nas tak bardzo rozpowszechnione jak badania cytologiczne i zanim do tego dojdzie minie kilka bądź nawet kilkanaście lat. Dobrze by było jednak zadbać o to, aby rodzice mieli świadomość możliwości zaszczepienia własnego dziecka i oni podjęli decyzje w tym temacie. Zaszczepione dziewczęta powinny w przyszłości wykonywać badanie cytologiczne z taką samą częstotliwością jak kobiety niezaszczepione i o tym fakcie wiedziały także większość studentów niezależnie od uczelni. W ankiecie zapytano także o Program Profilaktyki i Wczesnego Wykrywania Raka Szyjki Macicy, który był organizowany przez Narodowy Fundusz Zdrowia. Odpowiedzi jakich udzielili studenci były zaskakujące. Pomimo szerokiej reklamy prowadzonej w mediach, informacji zawartych w ulotkach i wszelkiej innej promocji Programu, tylko 29% studentów Wyższej Szkoły Informatyki i Umiejętności, wie czym jest ten Program i zna jego podstawowe zasady. Większość studentów słyszała o Programie Profilaktyki i Wczesnego Wykrywania Raka Szyjki Macicy, ale jednocześnie nie wie czym się dokładnie zajmuje, część studentów w ogóle nie wie nic na ten temat. W ankiecie wzięła udział znacznie większa liczba kobiet niż mężczyzn, dlatego też spodziewano się uzyskać inne odpowiedzi dotyczące tego pytania. Odpowiedzi udzielone przez studentów mogą świadczyć o tym, że młodzi ludzie nie do końca dbają o własne zdrowie i profilaktykę chorób a wiedzę, którą posiadają niekoniecznie wykorzystują w praktyce.

Z ankiety wynika także, że studenci Wyższej Szkoły Informatyki i Umiejętności, Politechniki Łódzkiej oraz Uniwersytetu Łódzkiego wiedzą na temat profilaktyki oraz czynników ryzyka rozwoju raka szyjki macicy w największym stopniu czerpią od personelu medycznego, z książek i poradników oraz ulotek informacyjnych.

Wnioski

1. Opinie studentów na temat profilaktyki oraz czynników ryzyka przewlekłych problemów zdrowotnych na przykładzie raka szyjki macicy nie różnią się w znacznym stopniu, biorąc pod uwagę rodzaj uczelni.
2. Najwyższy poziom wiedzy na temat czynników ryzyka przewlekłych problemów zdrowotnych na przykładzie raka szyjki macicy posiadali studenci Wyższej Szkoły Informatyki i Umiejętności.
3. Wiedza studentów dotycząca badania cytologicznego jest na wysokim poziomie wśród ankietowanych studentów, zaś wiedza na temat wirusa HPV jest niewystarczająca.
4. Program Profilaktyki i Wczesnego Wykrywania Raka Szyjki Macicy pomimo wszelkiej reklamy nie jest w zadowalającym stopniu znany wśród młodych ludzi.

Piśmiennictwo

1. Anhang Rebecca i wsp. 2004. „Przenoszenie wirusa brodawczaka ludzkiego: przegląd badań i zaleceń dotyczących edukacji pacjentów.” *Onkologia po Dyplomie*, Tom 1, Nr 6: 10-20.
2. Chybicka Alicja. 2010. „Zalecenia grupy ekspertów dotyczące pierwotnej profilaktyki raka szyjki macicy u dziewcząt i młodych kobiet.” *Pediatrya Polska*, Tom 85, Nr 4: 360-370.
3. Florczak Maria. 2010. „Profilaktyka Raka Szyjki Macicy” *Magazyn Pielęgniarki i położnej*, Nr 3: 38-39.
4. Harper David. 2004. „Dlaczego boję się HPV?” *Onkologia po dyplomie*, Tom 1, Nr 6: 6-9.
5. Kędzia Witold. 2009. *Rak szyjki macicy. Profilaktyka, diagnostyka i leczenie*, Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL.
6. Saslow Debbie i wsp. 2007. „Wytyczne American Cancer Society dotyczące stosowania szczepień przeciw wirusowi brodawczaka ludzkiego w zapobieganiu i rozwoju raka szyjki macicy i stanów przedrakowych”, *Onkologia po dyplomie*, Tom 4, Nr 2: 7-24.
7. Świdarska Joanna. 2007. „Znaczenie diagnostyki zakażeń wirusem HPV w profilaktyce raka szyjki macicy.” *Nowa medycyna*, numer 1: 4-7.
8. www1 Oficjalna strona Krajowego Rejestru Nowotworów:
<http://onkologia.org.pl/nowotwory-szyjki-macicy-kobiet>
9. www2 Oficjalna strona Polskiej Unii Onkologii:
<http://www.puo.pl/badania-profilaktyczne/rak-szyjki-macicy>
10. www3 Oficjalna strona Krajowego Rejestru Nowotworów:
<http://onkologia.org.pl/nowotwory-szyjki-macicy-kobiet/>